

Nr. 2 (12)

Lahlava

LATVIJAS TAUTAS FRONTES
VALMIERAS RAJONA NODAĻAS INFORMATĪVAIS BIĒTENS

TEVZEMEI UN BRIVIBAI

TRESDIEN, 1990. GADA 31. JANVĀRĪ

CENA 20 kapeikas

Pārdomas P. Stučkas teorētiskā mantojuma sakarā

(1. turpinājums.)

1920.—30. gadu mija tadas kategorijas kā «sociālā bistamība» un «sociālā aizsardzība» bija vispazīnāmi padomju juridisko zinātņu stūrakmeņi. Bistamo paradību sarakstā līdzās «noziedzīgi darbi» nostiprinājās arī līdzīga «uzvedība» un «sociālie sakari», kā arī «nosliece pārkāpt kārtību, kas pastāv valdošās šķiras interesēs». Mazajā Padomju enciklopēdijā (1930. g.) fiksēta, ka «Padomju likumdošana «sociālās bistamības» jēdzienam pielīdzina «sociālā kaļīguma» jēdzīnu, uzskatot par iespējamu pielietot s. b. personām dažādus sociālās aizsardzības pasākumus. (To noteikšana tiesa vadās vispirms no tiesājamā soc. bistamības». Domājams, ka pārmerīgās grūtības sprieduma izvēle tiesnesim nesagādāja. Soc. aizsardzības pasākumi paredzēja gan brīvības atņemšanu un spaidu darbus, gan izsūtīšanu no dzīves vietas un izraidīšanu no PSRS. Augstākā «aizsardzības» forma — nošauna. 1928. g. iesāktās likumdošanas reformas laikā soda jēdzīnu kriminālkodeksos pilnīgi atzīstāja ar soc. aizsardzības pasākumiem. Lielais «juridiskais opvērsums», kā Stučkas iedziņumu Padomju Krievijas tieslietas novērtēja viņa biogrāfs P. Dauge, pamatvienības bija pabeigti. Interesanti, ka jau XX gs. pašā sākumā Stučka bija paredzējis sodu sistēmas nomainu sociālistiskajā sabiedrībā ar «napietnu pārraudzīšanu, t.i. apziņas modināšanas sistēmu». (P. Dauge).

1930. gada koncentrācijas nometnes bija neapņemama padomju dzīves realitāte. Minētajā enciklopēdijā teikts, ka tās ir «izolācijas vieta karagūstekniekiem, kļūstiem un citām sociāli bistamām personām, kuras nav veikušas krimināli

sodāmu darbību, bet kuru izolācija nepieciešama kārtības sargāšanas nolūkos (pasv. mans — V.L.) un kā sociālās aizsardzības pasākums». Ja vēl šaubāties par to, ka jau toreiz teorētiskais pamatojums Staļina lielajam teroram bija gatavs lietošanai, ieskatīsimies vēlreiz Mazajā Padomju enciklopēdijā un apstāsimies pier šķirklī «terors»: «... sarkanais terors ir brīnīšķīgs (prekrasnij) līdzeklis iekšējās buržuāziskās kontrrevolucionārās frontes dezorganizāšanai (pasv. mans — V.L.) Sarkanais terors izpaužas ar dažādu spēku atšķirīgos Padomju Savienības dzīves periodos... Proletariāta diktatūra principā neatsakās no terora: kad to prasīja lietderības apsvērumi (P. Stučkam — cīņas apstākļi — V.L.) šķiru cīņā, proletariāta valsts pielieto teroru bez jebkādas šaubasanas». (pasv. mans — V.L.). Protams, nevajadzēt noniecināt A. Višinska jauninājumus tiesu pierādījumu teorijā, par cilvēka vainas svarīgāko pierādījumu izvirzot... viņa paša atzīšanās. (Prakse parādīja, ka atzīšanās gandrīz visi.) Tā bija jauna augstākā pakāpe «valsts terorisma» evolūcijā. Tomēr uz augšminētā fona A. Višinska ieguldījums nemaz neizsēlās pēc radikāli la pārvērsiena no «ieņiniskā tiesiskā normu stingras ieviešanas» uz staļiniskās patvaļas kundzību. Tikai atšķirībā no «ieņiniskā» perioda, kad represiju lietošanas jautājumu izšķīra neliels domubiedrību pulciņš, 30. gados šķiru cīņas apstākļos «orientējās» vairs vienīgi Staļins, bet visa pārējā sabiedrība veidoja aizdomās turamu «sociāli bistamu personu» masu. Bet ne 1918. ne 1938. gadā «proletariāta valsts vadās šķīra» — strādnieki — pie vārda netika.

Staļina terora jaunums izvērtās absolūtajā jaunumā, kas izcināja

pats sevi. Taja gāja bojā terora pirmā — pilsoņu kara laika — viņa iniciatori un aktivisti, arī iepriekš minētais M. Lācis. To saprata daudzi laikabiedri. Vēl 1928. g., piemēram, Latvijas sociāldemokrāts A. Rudevics rakstīja: «Trockis, kas tik bramanīgi pasludināja komunistu teroru pret mužiņiem, kapitalistiem un generāļiem, pats nokļuva zem šī terora, nebūdamns ne kapitalists, ne mužiņeks, ne vecais generālis, bet viens no galveniem komunistu vadotiem un terora nodibinātājiem.» Lai kļuva par Staļina upuri, nemaz nevajadzēja būt antistaļinistiem.

Pirmie simptomi tam, ka vardarbība Padomju Krievijā var pārvērsties nekontrolējamā procesā, parādījās daudz agrāk. Pētot P. Stučkas personību, svarīgi apzināties, ka viņš nebija tikai teorētiķis, ka viņam bija iespējas redzēt savas idejas realizējamies dzīvē. Stučkas acu priekšā 1917. g. decembrī izveidojās arī Viskrievijas Arkartēja Komitaja (čeka). Sākotnēji iecerēta kā izmeklēšanas orgāns, tā īsā laikā «zauga» no šim funkcijām. «Vadoties no apstākļiem», bet nevis no rakstīta likuma, kas tik ļoti apgrūtināja «revolūcijas iekorojuma» uzdevi, tā kļuva par terora veicinātāju. Jau 1918. g. vasarā bija jūtams, ka VAK darbība kļūst nevadāma. P. Stučka kā tieslietu komisārs valdības uzdevumā mēģināja izkļīdināt ap čeku sabiezējušo slepenības miglu. Tas izraisīja visai nopietnību. «Dzeržinska komisija» atteicās sniegt valdībai nepieciešamo informāciju. Tautas Komisāru Padomes sēdē 1918. g. jūlijā P. Stučka bija spiests pieprasīt, lai valdība apstiprinātu viņa komisijas ārkārtējās pilnvaras. V. Leņins gan toreiz, gan vēlāk pakritizēja VAK, tomēr radikālākus secinājumus ne-

izdarīja. To psū var teikt par Stučku. Lai arī viņš 1919. g. pavasarī atteicās no čekas izveidošanas Latvijā (to par pozitīvu iezīmi uzskata vēstures zinātņu doktors L. Dribins), VAK funkcijas, kā norādīja pats Stučka, bija sadalītas starp politiskajām nodalēm un revolucionārajiem tribunāliem. P. Stučka: «Pēc būtības ne ar ko nesam atkāpušies, un pat daļai mūsu biedru, kas sākumā uzbruka mums par šo novirzīšanos, bija jāatzīst, ka te strīds ir tikai par nosaukumu.» To atzina arī tauta, kuras atmiņā uz visiem laikiem ieguļa «čelnieku laika» represijas. A. Erss vēlāk rakstīja: «Iedzīvotāji teroru juta kā vislielāko nedrošību un neilikumību. Nāves sodus cilvēkiem piesprieda, kā mežā zāķiem, par visnozīmīgākajām lietām.» Rakstniece min piemērus par kādā nošauto sarakstā atrodamiem apvainotajiem: «... redzēdams biedriem smukas šautenes plecā, vaicājis, pa kuru galu nāk ārā uguns, pagasta vecāka palīgs atteicās pieņemt tribunāla priekšsēdētāja amatu, iedrošinājies spūcēs prelim runāt, bijis draugs kadam pretlielniekam...» Vēl ļoti izplatīta bija tādas apsūdzības kā «liels imperiālists» priekštejs, «katrā gadījumā pēc iespējas izplatījis revolūcijai pretēju uzskatus» u.c. Tādējādi atsevišķu cilvēku subjektīva uztvere bija tā, kas selekcionēja upurus no tautas vidus. Vai kāds var pateikt, kāpēc tieši Malienas (Guļbenes) tribunāls nošāva tik daudz cilvēku (ap 500)? Vairbūt to vadīja nervozī ļaudis? Iespējams, bet vai lielāka vaina nav jāuzņemas tiem, kas šo biedru rokas iedeva tik «vaļģīgu» likumam vai, pareizāk sakot, licenču cilvēku šausanai? Laikam jau pašiem «revolucionārās likumības» teorētiķiem arī ne viss bija skaidrs, jo tūlīt pēc padomju varas kriša-

nas Vidzemē un Kurzemē viņu vidū izraisījās sava veida diskusija šajā jautājumā. Būdami vienoti galvenajā — ka šaut vajadzēja, viņi pāuda atšķirīgus viedokļus par upuru skaitu. 1919. g. jūlijā P. Stučka rakstīja: «Mums pārmet no vienas puses, ka mēs bijuši pārāk radikāli, no otras puses, ka mēs bijuši pārāk mīksti; vieniem izliekas pie mums no tribunāliem nošauto skaits noziedzīgi niecīgs (tikai 1000 cilvēku 5 mēnešos) (pasv. mans — V.L.), kamēr otri šo skaitli tur par nesamērīgi lielu, pat salīdzinot to ar Krievijas skaitu...» Pats Stučka gan uzsvēra: «Ne es, ne mani biedri nekad nav aizrāvūšies ar nošaunas ideju kā ar mērķi un vienmēr uzskatījuši sarkano teroru par ļaunumu, bet nepieciešamu, uzspiestu jaunumu.» Tāpēc «lai kāds ārkārtējs līdzeklis arī būtu kļūnieku masveida nošaunas, vēsture atļautais arī to...» (pasv. mans — V.L.). Tikai Stučka nekur nerunā par to, vai vēsture atļautais arī tos upurus, kuru nesa ielietieku teroram sekojošais «melnais» vācu un baltais terors. Var apšaubīt, vai 1919. g. 22. maija Rīgā vācieši būtu nogalinājuši tik daudz cilvēku, ja nebūtu Stučkas valdības dekrets (25.04.) par represijām pret smuizniecības cīņu piederīgiem. Ne mazums nogalināto mēģināju un kļūnieku bija viņu tautības. Turpmākajos gados P. Stučkas vērtējums sarkanā terora hēdigajai pieredzei Krievijā un Latvijā nemainījās, jo nemainījās arī viņa pasaules uzskats. 1922. g. Stučka rakstīja: «Tiesību revolūcija nav pabeigta. Tā turpinās arī pēc piecu gadu cīņas, tikai ar jauniem līdzekļiem.» (Turpinājums sekos.)

V. LUCANS,

Valmieras novadpētniecības muzeja zinātniskais līdzstrādnieks

AR LTF PROGRAMMU

EDMUNDS KRASTIŅŠ (attēlā) ir populārs Valmieras sabiedrībā ar progresīvam, patiesām idejām, ne reizi vien par viņu ir rakstīti un lasīti, ne reizi vien viņš pats uzstājis laikrakstu slēdžus. Edmunds ir arī redkoģitējis loceklis. Ja veiksmē uzsmaidis, Edmunds kļūs par LPSR tautas deputātu. Viņa programma bija jau publicēta vietējo padomju vēlēšanu kampaņas gaitā, un savu nostāju, cerams, viņš nemainīs, esot konsekvēnts līdz galam. Tādēļ šoreiz iepazīstinām jūs ar Valmieras rajona deputātu, LPSR tautas deputāta kandidātu Edmunda Krastiņša viedokli par LTF nodaļas darbības pamatprincipiem vietējās padomes. Jāpiebilst,

ka Edmunds pagaidām ir vienīgais no kandidātiem, kuri darbosies saskaņā tikai ar LTF programmu.

Tiesi novērtēt vēlēšanu rezultātus ir visai grūti, kaut arī formāli LTF atbalstītie kandidāti uzvarējuši rajona padomes vēlēšanās 36 apgabalos, 4 bijis neizšķirts rezultāts, 6 zaudēti; vēl labāka aina ir Valmieras pilsētas padomē. Taču sakarā ar neviendabīgo LTF sastāvu lādas veidošies arī padomju, ja tā var teikt, LTF frakcijas. Isto stāvoklī ar spēku izvietojumu parādās tikai reālais darbs padomes, kā arī sabiedriski politiskie procesi, kas strauji attīstās.

Jāatzīmē arī tas, ka vietējo padomju darbības spējas vistiesākā veidā būs saistītas ar Augstākās Padomes darba rezultātiem — tād atkarīgs no priekšā stāvošajām vēlēšanām, jo pašreizējā nepilnīgā un mūdienā neatbilstošā likumdošana neļaus veikt patiesā radikālās reformas.

Kādi tad būs mūsu galvenie uzdevumi sakarā ar iekļūšanu padomju sastāvā?

Domāju, ka isi uz to varētu atbildēt tā — realizēt dzīvē LTF programmas principus un pirmkārt darīt visu, kas veicinātu virzību uz Latvijas valstiskuma atjaunošanu, kā arī veidot šādas neatkarīgas valsts politisko, ekonomisko un citu struktūru pamatus.

Taču var gadīties, ka jau pēc gada cilvēki mums teiks: «Politiku

nevar ēst, ar politiku nevar apģērbt mūsu bērnus, ar politiku nevar maksāt. Politika mums jau ir līdz kaklam.» Veiksmīga sociālā politika var balstīties tikai uz veiksmīgas ekonomiskās politikas. Tas prasis veikt pasākumus novada saimnieciskās dzīves aktivizācijai.

Jāpārdomā pasākumi valsts īpašuma reprivatizācijā — pārdodot grībetājiem dzīvokļus, mājas, nelielus uzņēmumus un darbnīcas, kā arī izskatot iespējas pārveidot prāvākos valsts uzņēmumus akciju sabiedrībās.

Vienlaikus jāizvērtē rajonā izvietoto uzņēmumu darbības efektivitāte un lietderība.

Īpaša nozīme būs tiem pasākumiem, kuru padomes veiks agrārās reformas sagatavošanā un realizācijā. Padomēm jāklūst par Latvijas tradicionālo lauksaimniecības struktūru atjaunošanas iniciatorēm un atbalstītājām ne tikai vārdos, bet arī darbos.

Jāveic pasākumi, kuri novērstu bezvērtīgu rubļu invāziju rajonā, t.i., plašāk jārealizē tieša preču apmaiņa ar PSRS. Lietderīgi būtu izveidot tirdzniecības firmu, kas nodarbotos ar privātās lauksaimniecības produkcijas iepirkšanu un realizāciju šādas apmaiņas ceļā. Arī vietējie nodokļi jāizstrādā, vērošies pret šādu inflāciju veicināto tirdzniecību, attiecinot tos ne tikai uz privātdarbību un kooperatīviem, bet arī uz valsts uzņēmumiem.

Diemžēl pastāv briesmas, ka tieši ekonomiskā politika var kļūt par rajona padomes kļūšanas akmeni, kaut vai tāpēc, ka tās sastāvā tikpat kā nav ekonomistu. Un kur gan tiem rasties, ja ekonomika, ko mīcīja un joprojām mēca, ir visai tāla no tā, ko grībam veidot mēs.

Kā liecina Austrumeiropas pieredze, atgriešanās uz tīrgus ekonomiku nebūt nav nesāpīgs ceļš (pat tādai valstij kā Ungārijai), īpaši, ja to apgrūtināja ideoloģiskas un politiskās dogmas.

Pilsētu un pagastu padomēm šai jomā stāv priekšā tāds atbildīgs uzdevums kā pašpārvaldes koncepciju izstrādā un pārēja uz to. Si darba rezultātā jāveidojas tiem ķieģeliem, kas kopumā sastādīs mūsu novadu.

Šķiet, ka drošāk izēimēts ceļš, kas ejams sociālo jautājumu risināšanā, radīt daudzās problēmas te gaidā radikālus pasākumus:

- medicīna — apdrošināšanas sistēmu;
- sociālā nodrošināšana — cilvēka cienīga iztikas minimuma garantijas;
- ģimēne — bērnu pilnvērtīgas audzināšanas iespējas;
- kultūra — garantētu valsts atbalstu;
- izglītība — nacionālo skolu un izglītības iespēju daudzveidīgumu;
- reliģija — līdztiesīgu daļību sabiedrības dzīvē.

Domāju, ka rajona padomes sastāvā ir daudz deputātu, kas varēs kompetēti risināt šos jautājumus. Valsts līdzšinējā politika cilvēku ir nostādījusi beztiesiskā stāvoklī,

vispirms rūpējoties par savām un savu darbinieku interesēm. Mums jāpanāk pagrieziens šai ziņā un nopietni jāpievēršas cilvēka tiesību realizācijai un aizsardzības jomai. Katram jāūt, ka valsts to aizsargā un nevis apspēž. Apspēžamas ir tikai tas darbības, kas vērsas pret citu cilvēku tiesībām, pārkāpj tās.

Tālāks ceļš ejams arī sabiedrības demokratizācijā. To atvieglo Konstitūcijas 6., 7., 49. panta pārskatīšana, un padomēm būs jāveic pasākumi, lai šis izmaiņās realizētu dzīve.

Jātiek skaidrībā par visām tām organizācijām, kas darbojas rajona teritorijā, nepakļaujoties tā pārvaldes orgāniem, to darbības virzieni un attiecības ar padomēm (ie es domāju VDK, armiju, ieslodzījuma vietas, kara komisiāru u.c.).

Viens no vissāpīgākajiem punktiem pašlaik ir ekoloģija, un pastāv zināmas briesmas, ka šodienas saimnieciskajā situācijā stāvoklis var tīkai pasliktināties. Tāpēc padomēm jāklūst par konsekvētām «zālas domāšanas» realizētājam savā darbībā, to sastāvā taču ievēlēt cilvēki, kuri šīs problēmas novada zinā un tagad savas idejas varēs pilnvērtīgāk iemiesot dzīvē. Jāizstrādā pasākumu sistēma, kas padarītu ekonomiski neizdevīgu ekoloģiski kaitīgu ražošanu.

Bez tam no LTF nodaļas 2. konferences jāunievelētie deputāti saņem 5 visai konkrētas rezolūcijas, kuru realizācijā šai laikā sevišķi uz priekšu nav virzījies.

Nopietni jāpārdomā arī par deputātu darba organizāciju.

Atklāta vēstule deputātiem

Latvijas PSR AP Prezidija priekšsēdētājam b. A. Gorbunovam

Mēs, Jūsu vēlētāji, Rīgas rajona Gardiema un Kalngales iedzīvotāji, vērsimies pie Jums kā sava deputāta ar lūgumu aizstāvēt mūsu intereses pret vietējo resora pārstāvi.

Mēs esam dzīvi saistīti par aģorfirmas «Adaži» priekšsēdētāja A. Kaula (tagad Cēsu raj. jaun-saimnieka) voluntāro rīcību un darbības slietu. A. Kauls ir LPSR AP deputāts.

Kam ir vajadzīga tāda «tautas vara», kura ir sakoncentrēta viena cilvēka rokās? Ja vietēja resora elitei ir nodotas tiesības saņemt sociālos labumus un lemt par to sadali, tiesības piešķirt vai nepiešķirt, aplaimot vai noraidīt, dēvēt sevi par «tautas kalpiem», bet, izmantojot šīs tiesības, kļūt par tās «ievēlētajiem» kungiem? Vai tā ir tautas vara? Vara, kura pieder mums? Nē! Šāda atbilde tika dota tautas atmodas sākumā! Tauta vienmēr ir zinājusi, kurš viņas «vēlētāis» deputāts ir patiesais tautas kalps, kurš «kalpa godā» pacelies kungs.

Sodien mēs gribam saņemt atbildi, ar kādām tiesībām A. Kauls viegļu roku sadala kolektīvajā īpašumā nodoto zemi cilvēkiem, kuriem ar šo kolektīvu nav sakara.

Vēlētāi amatpersonai, protams, ir iespējams izkrietot ar kolektīvu mantu, kura nepieder viņam vienpersoniski, bet šādas tiesības viņam nevar dot pat tie viņa «vasalji», ar kuru atbalstu un piekrišanu šī rīcība iegūst it kā likumīgu raksturu.

Ne vienam vairs nav noslēpums un sen jau nodots atklātībā šīs iepriekš praktizētās nosodāmas valdības mehānisms.

Lai mūsu protestis ir apliecinājums tam, ka mūsu pacietības mērs ir pilns. Mūsu ciemo iedzīvotāji ir zaudējuši tik daudz, ka vairāk nav ko zaudēt, lūgūti tik daudz, ka vairāk nav kam lūgt, bet uz mūsu prasību dot mums konkrētas atbildes uz konkrētiem jautājumiem mūsu «kalps» A. Kauls atbild ar klusēšanu. Un mūsu jautājumi ir bijuši nepatīkami.

Lai Cēsu rajona iedzīvotāji paši lemj, kas un par ko ir viņu tēvu zemes piešķiršanas saimniecīšanai Rīgas rajona iedzīvotājam A. Kaulam un viņa dēlam, tajā pašā laikā vilcinoties ar zemes piešķiršanu jau bijušajiem īpašniekiem, bet mēs, Gardiema un Kalngales iedzīvotāji, gribam zināt, kas un par cik ir mūsu ciemu zemes iztirgojis Sarkanās Armijas virliem. Ja mēs vēl ceram, ka Adažu tankiem būs jāpamē Latvijas zeme, tad viņu saimnieki jau ir kļuvuši par Latvijas zemes īpašniekiem un mūsu kaimiņiem.

Mūsu deputāts LPSR AP ir A. Kauls, un ne bez viņa ziņas kolhoza bilanciņā atrodošos zemi sadala apbūves gabalos, ko piešķir Padomju Armijas augstākajiem kungiem, kuri par savu pastāvīgo mājvietu izvēlējušies mūsu zemi.

Adažu ciema komunālās daļas priekšnieks B. Krievs mums paskaudroja, ka apbūves gabali ir piešķirti tādiem armijas virsniekiem kā b. Dudņiks (viņam arī piešķirts Adažu kolhoza goda biedra nosaukums), b. Anspoks un b. Goponenko — Baltijas kara apgabala robežu apsardzes daļas priekšnieks u.c. Apbūves gabali pieder arī b. Kuzņecovam, b. Kozminam, b. Zuku-

lim, b. Vagrim, b. Gavaram u.c. Mūsu rīcībā ir visu individuālo apbūves gabalu īpašnieku saraksts, kā arī zināmas tās personas, kuras vēl tikai pretendē uz šiem apbūves gabaliem. Lai šie cilvēki arī paši izlemj, vai viņu vēlēšanās uz labo savus dzīves apstākļus nebūs uz to vietējo iedzīvotāju dzīves apstākļu rēķina, attiecībā uz kuriem tiek realizēti atlikuma principi vai pat bezatlūkuma tehnoloģija. Bet šādas morālas dabas pārdomas, protams, varētu nodarbināt tikai pamatiedzīvotājus, nevis Latvijas «vsturiskās izveles» sargātājus.

Kad šos faktus apstiprināja arī Rīgas rajona individuālās būvniecības daļas priekšnieks b. Vanags, no viņa uzzinājām, ka brīvi ir vēl četri apbūves gabali, uzinājām arī pretendentu vārdus. Protams, ka mēs dosim priekšroku rīdziniekiem E. Inkenam, ja viņš ir izvēlies Rīgas rajona kolhozu, nevis kādu gleznainu Latgales stūrīti vasaras atpūtai, nevis atkal kādam no Baltijas kara apgabala «jaunsaimniekiem». Un atliek tikai brīnīties par tiem mūsu tautai apslēptajiem «rezervju» krājumiem, no kuriem jau ceļ un vēl plāno celt savas ārpusētas villas jaunie apbūves gabalu īpašnieki. Un tas notiek laikā, kad Latvijas jaunsaimniekiem jāstrādā ar lāpstu, jādzīvo cauros šķūņos un jālūkņojas uz banku aizvertajam durvīm. Bet A. Kaula jaunsaimniecības celtniecības tempi un materiāla apgāde ir spilgts piemērs tam, ko iespēj šīs pasaules varēnie.

Uz ekonomiski sagraudāts Latvijas drupām olaukt un zēl «dārkopības kooperatīvi», vasarnīcu un vienkārti «kungu rajoni». Tikai

tautai vēl nav vietas šajos grandiozajos individuālās apbūves plānos, arī Gardiema pamatiedzīvotājiem ne. Pat Gardiema apbūves plāns b. Vanagam bija pazudis, un labi vien ir, jo lieku reizi pārlecināties, kāda vieta tur atvēlēta komunālajām celtnēm, nebija vajadzības.

Gardiema iedzīvotāji ieperkas mazā šķūnīti, ko tikai «atstīstīta sociālisms» apstākļos iespējams no-dēvēt par veikalu.

Un atkal vienīgi armijas virsnieki var būt apmierināti ar dzīvi, jo viņu gimenes ir labi apgādātas. Adažu ciema teritorijā dzīvošās virsnieki ne tikai saņem ciema IK talonus un vizitkartes, bet pamata sevi ar visu apgādi, pateicoties savam privilēģētajam stāvoklim un īpašajai apgādei, par kuru gādā Baltijas kara apgabala tirdzniecības pārvalde Nr. 177. Protams — slēgtajos veikalos armijas daļas, kurās vietējo iedzīvotāju klātbūtnē nav nepieciešama ne ar vizitkarti, ne bez tās.

Atkal viens no «taisnīgās sadales» darbības mehānismiem. Protams, ka vajag būt ļoti padošam un silti apģērbtam, lai varētu nodrošināt «sociālisma iekarojumu» nosargāšanu atmodas laikā Latvijā.

Tādā līdztekus tam, ka Rīgas rajons ir aplaimots ar Adažu tankiem un zaldātiem kā labs klunge-ris ar roziņiem, vēl papildus tam Gardiema un Kalngales iekoptās zemes tiek sadalītas nepieplūdāmā dārkopības biedrībām, kuras šeit savairojušas krietna daudzuma — «Mičurinielis», «Liesma», «Gardiems», kooperatīvi «Langa-1», «Langa-2», «Langa-3». Kā pēdējais izpleties un būvējas aģorfirmas «Adaži» kooperatīvs «Langa», un liekas neticami, ka visi šie cilvēki, kuri saņēmuši apbūves gabalu šajā kooperatīvā, ir Adažu saimniecības darbinieki, rodas pa-

mats domāt, ka lielākā daļa no viņiem ir vienkārti aģorfirmas vajadzīgi cilvēki.

Šīs apbūves rezultātā cieš vietējie iedzīvotāji, jo viņu dzīves apstākļi uz tā rēķina pasliktinās. Pārslodgta elektrolīnija, neapmierinoši telefona sakari, cilvēka ciegu pazemojosi komunālie pakalpojumi.

A. Kaula nostāja šajos jautājumos ir viennozīmīga. Gan kā AP deputāts, gan kā aģorfirmas priekšsēdētājs uz iedzīvotāju lūgumu uzlabot viņu dzīves apstākļus, kuri pasliktinājušies šīs pārmerīgās apbūves rezultātā. A. Kauls atbild īsi — «nav līdzekļu». Ari mums vairs «nav līdzekļu», kā atrisināt šos jautājumus tur, kur problēmu risinājumu gaidām no šo problēmu cēloņiem, Loģiski.

Tādēļ vērsimies pie Jums, b. Gorbunov, kā Jūsu vēlētāji, ar lūgumu neatļaut izsaimniekot mūsu zemi, piešķirto to cilvēkiem, kuriem uz to nav nekādu tiesību.

Lūdzam Jūs aizstāvēt šo ciemu pamatiedzīvotājus, kuru intereses pirmo reizi šajos ilgajos gados pārstāvēt tautas patiesi ievēlētī cilvēki — ciema padomju deputāti.

Palīdziet viņiem realizēt mūsu vēlēšanos pieplūdimu — dzīvot cilvēcīgos apstākļos uz savas zemes, atrodot par iespējamu arī mūsu dzīves uzlabošanu un sociāla taisnīguma nodrošināšanu.

Rakstām Jums atklāto vēstuli tādēļ, ka paredzam saņemt arī atklātu atbildi.

Dzīļi cīenot Jūsu darbu un laiku, lūdzam Jūs atsaukties uz mūsu aicinājumu un neliegt lūkšanos ar mūsu ciemu iedzīvotājiem vēl līdz LPSR AP vēlēšanām.

Lūdzam Jūsu atbildi adresēt mūsu ciema deputātiem

Dzintra Heidenbergai

Ar cieņu
Rīgas rajona Gardiema un Kalngales iedzīvotāji.

DIEVS, SVĒTĪ... LPSR?

Sā gada 13. janvāra («Padomju Latvijas Jaunatnes» pirmajā lappusē lasām: «Vakar republikas Augstākās Padomes sesija tika apspriests arī jautājums par republikas karogu, himnu un ģerboni. Sesija ar absolūtu balsu vairākumu nolēma, ka nepieciešams mainīt republikas valsts simboliku — atzīt par oficiāliem simboliem sarkanbaltsarkanu karogu, 1921. gadā apstiprināto Latvijas Republikas ģerboni un himnu «Dievs, svētī Latviju!», un uzdeva veikt šim nolūkam nepieciešamos priekšdarbus.»

Tātad kaislības ap Latvijas Republikas karogu, himnu un ģerboni vēl nebūt nav norimušas, tieši otrādi — vēl un vēl daži LPSR AP deputāti veic Padomju Latvijai sarkanbaltsarkanu un no rita lai radio spēlētu LPSR himnu «Dievs, svētī Latviju!». Kādeļ gan Latvijas Republikas valsts simbolika, kuru ceturš gadu desmitus ar Sibīriju un katorgām centās iznīdēt, nu sparīgi tiek celta tik augstā

«godā»? Atbilde te laikam viena — par katru cenu jāsimule valstiskās neatkarības atjaunošanas ilūzija, jo Latvijas PSR Suverenitātes deklarācija burlūks laikam jau ir pārplisīta, tā isti vēl nepiepūsts. Un arī Augstākās Padomes vēlēšanas nav vairs aiz kalniem! — daudzi no pašreiz LPSR Augstākajā Padomē sēdošajiem deputātiem gribēs tur pasēdēt vēl piecus gadus, tāpēc lieki nebūtu parādīt tautai savu «patriotismu» un «cīņu» par Latvijas valstiskuma drizīku atjaunošanu. Bet vai šie «patriotiskie» LPSR AP deputāti apzinās, ka, atjaunojoties Latvijas Republikai de facto, viņi var nonākt tiesā uz apsūdzēto sola? — par de iure eksistējošās Latvijas Republikas valsts simbolikas apgānsīšanu, piesavinot to, un starptautiskos tiesību viedokļa, nelikumīgi un varmācīgi LR vietā izveidotaj «valstij» — Latvijas Padomju Sociālistiskajai Republikai.

Aicinu padomāt par to LPSR AP deputātus. Par Latvijas PSR valsts simbolēm Latvijas Republikas karogs, himna un ģerbonis varētu kļūt tikai tad, ja kādam būrviem izdotos pierādīt, ka LPSR ir LR tiesību mantotājs.

Taču atgriezīsimies Latvijas valstiskās neatkarības «karalaukā». Nav jābūt apveltītam ar īpaši lielu fantāziju, lai paredzētu nākotnē LPSR AP patriotiski noskaņoto deputātu soli — vajadzēs nomainīt valsts nosaukumu, LPSR pārveidot par LR, un tad! — ja un tad šiem deputātiem sagrībēsies sēdēt nevis Augstākajā Padomē, bet Saemā, tā kā šogad uz vasaras vietu Latvijas tautai būs sava «su-verēna» «Latvijas Republika» ar visu «Saemiu». Protams, ja apstākļi spiedīs, nāksies pasludināt, ka Latvija ir anektēta valsts (kā to spiests atzīt KPSS Latvijas filiāles sekretāri I. Kežubis), taču mūsu «Saemas» deputāti varonīgi cīnīsies par... ja, par ko tad vēl? Latvijas Republika taču būs atjaunotā! Būs karogs, himna, ģerbonis, Saemā... Tikai viena nelaieme — Latvijā dzīvo tā sava Latvijas Re-

publikas pilsoņi (Latvijā ap 700 000, Valmieras rajonā reģistrējusies ap 31 500), kuras pārstāvēt šiem deputātiem nav un nebūs ne mazāko tiesību. Tāpēc, ja nu pašreizējie (un arī nākamie) LPSR AP deputāti tik tiesām grib parādīt sevi kā cīnītājus par Latvijas Republikas atjaunošanu, varu ieteikt «mesmerēt rokas» ar Latvijas Republikas simboliku, kura, atjaunojoties Latvijas Republikai, automātiski kļūs par tās simboliku, bet gan spert nepārprotamus soļus Latvijas Republikas atjaunošanas virzienā.

1. Pasludināt LPSR par nelikumīgi un varmācīgi izveidotu pseidovalstisku formējumu, kas izveidots, pārkāpjot Latvijas tautas pašnoteikšanās tiesības, Latvijas Republikas Satversmi un Latvijas Republikas miera līgumu ar Padomju Krieviju.

2. Pasludināt padomju varu no tās nodibināšanas brīža par nelikumīgu un spēkā neesošu.

3. Atzīt par nelikumīgiem visus padomju varas laikā pieņemtos juridiski tiesiskos aktus, likumus un lēmumus no to pieņemšanas brīža.

4. Paziņot par savu demisiju.

Daudzi jautās — bet ko tālāk? Jāņem vērā viens — joprojām spēkā ir 1922. gada Latvijas Republikas Satversme, kas regulē sa-biedriskās attiecības Latvijas teritorijā. Ir sācies otrais posms Latvijas Republikas pilsoņu kustībā — Pilsoņu komiteju veidošana Latvijas Republikas Pilsoņu kongresa sasaukšanai. Demisionēto LPSR Augstākajā Padomē, Latvijas Republikas Pilsoņu kongresam kā vienīgajai likumīgajai Latvijas Republikas pilsoņu parstāvniecības struktūrai būs jāsaņem pagaidu valdība, visdrīzākajā laikā jāsauc Satversmes sapulce un jāizsludina Saemias vēlēšanas. Tā ka LR Pilsoņu kongresu ir paredzēts sasaukt pēc LPSR AP vēlēšanām, tad jaunajiem Augstākās Padomes deputātiem būs visas iespējas parādīt iniciatīvu un pirmajiem uzskāt desovjetizācijas procesu.

Vēlot LPSR Augstākās Padomes deputātus, balsosim par tiem, kas patiesi iestājas par neatkarīgas Latvijas valsts — Latvijas Republikas — atjaunošanu.

Guntis BUKALDERS

Latvijas jauniešu tiesību aizstāvēšanas līgas «UGUNSKRUSTS» komitejas «ZENEVA-49» dibināšanas sapulces

REZOLŪCIJAS

Latvijas PSR Augstākajai Padomei LJĻAL «Ugunskrusts» sapulce pieprasā:

— LPSR AP atzīt 1940. g. Saemas vēlēšanas un tās lēmumu par Latvijas iestāšanos PSRS sastāvā par nelikumīgiem un sakārā ar to, pamatojoties uz starptautiskos tiesību normām, noteikt attiecīgu statusu tām PSRS Bruņoto spēku daļām, kuras atrodas Latvijas teritorijā;

— sakārā ar to nekavējoties apurtēt Latvijas teritorijā PSRS aizsardzības ministra pavēli par iesaukumu aktīvajā karadienestā un atsaukt no Padomju armijas rindām LR pilsoņus;

— saskaņot likumdošanu ar esošās Konstitūcijas labojumiem attiecībā uz alternatīvo dienestu.

REZOLŪCIJA PAR ATIEKSMI PRET KARADIENESTU

Nemot vērā to, ka staliniskā PSRS 1940. gadā ar savu karaspēku okupēja Latvijas Republiku un no tās teritorijas iesauca savā armijā Latvijas Republikas pilso-

ņus, mēs, akcijas «Zēneva-49» dalībnieki, paziņojam sekojošo:

— PSRS kā Latvijas Republikas okupētāja nav tiesīga iesaukt savos bruņotajos spēkos okupētas teritorijas — de iure pastāvošās valsts Latvijas Republikas pilsoņus. PSRS to dara pēc savlēm likumiem, bet šie likumi ir pretrunā starptautiskām tiesību normām, t.sk. pretrunā Zēnevas 1949. gada konvencijai, kurai PSRS ir pievienojusies. Saskaņā ar pašas PSRS likumdošanas normām, piemēram, LPSR Civilkodeksa 592. pantu, noteikts, ka starptautiskās tiesības vispārārtis ir princips, pēc kura prioritāte ir starptautisku līgumu normām, ja tās pēc satura atšķiras no kādas valsts iekšējās likumdošanas. Šeit minētā konvencija aizliedz okupētājam iesaukt savā armijā okupētās teritorijas pilsoņus. Tātad Latvija spēkā ir šīs konvencijas norma, nevis PSRS Likums par karaklausību.

— Visas represijas, ko PSRS varas iestādes vērs pret armijā iesaucamajiem, kuri taisnīgi un likumīgi atsākās dienēt PSRS aktīvajā karadienestā, ir netaisnīgas un nelikumīgas.

— Akcijas «Zēneva-49» dalībnieki izveido pastāvīgu komiteju armijā iesaucamo interešu aizstāvēšanai pret netaisnīgu un patvaļīgu varas iestāžu rīcību. Šī komiteja sadar-

bosies ar visām organizācijām, kas iestājas par cilvēka tiesību realizāšanu.

REZOLŪCIJA PAR KONFLIKTU CELONIEM

Kopš 1940. gada Latvijas Republikas pilsoņi PSRS valdības vainas dēļ iejaukti dažādos konfliktos gan Ungārijā, gan Čehoslovākijā, gan Afganistānā, gan citur aiz Latvijas robežām PSRS ietvaros.

Mēs nevēlamies PSKP interešes piederīties vardarbīgās cīņas pret tautas kustībām.

Mūsu tauta ir dzīlas demogrāfiskas krīzes priekšā, un mēs protestējam pret Latvijas Republikas pilsoņu u.c. Latvijas iedzīvotāju sūtīšanu uz t.s. «karstajiem punktiem» PSRS kartē.

Mēs uzskatām, ka PSRS vadībai ir jāgādā nevis par centra viedokļa uzspiešanu republikām, kas stāvokli tur tikai saasina, bet jānodrošina process, lai tautas savu konfliktu iemeslus varētu novērst demokrātiskā ceļā.

Komitejas «Zēneva-49» dalībnieki šo rezolūciju attiecina arī uz pašreizējiem notikumiem Azerbaidžānā un Armēnijā, nosodot PSRS vadības politiku, kura ir šo konfliktu celonis.

Rezolūcijas pieņemtas 1990. gada 21.01. Rīgā, Latvija

VIENOTI LATVIJAI?

«Roku rokā, plecu pie pleca!», «Mēs iesim lēniem un pamatīgiem zemnieka soļiem!», «Mēs uzvarēsim ar garaspēku!» — šādas un tamlīdzīgas skaistas un tukšas frāzes mēs dzirdam un lasām ik uz soļa. Par dažu labu mūsdienu frāžu meistaru pat Pietuka Krustiņš būtu sajisms.

Jā, tautiskais romantisms šit augstu vīni. Dažbrīd šķiet, ka atgriezies Kraukliņu Pētera jaunības laikā ar to dienu idealismu un politisko naivumu.

«Vienoti Latvijai!» — sak, vajag tik gribēt, un mēs būsim vienoti. Sabiedrības attīstības likumi esot objektīvi un neatkarīgi no mūsu gribas? Tāds pretstatu un vienības un cieņas likums arī esot? — Muļķības! Nevajag tikai laist šķeltņības pie vārda, un viss būs kārtībā. «Vienoti Latvijai!»

Ar ko vienoti? Uz kāda politiskā pamata vienoti? Kādi Latvijai vienoti? — Nav svarīgi. Katī vienoti. Nost ar šķeltņiekjiem! «Vienoti Latvijai!»

Mutiski un rakstiski piesaucot šos vārdus ik uz stūra, politiski balamutes tos tiktal nobružājuši, ka tagad ar bažām gaida to mirkli,

kad devalvācijas process likumsakarīgi pāraugs jaunā kvalitātē, un sauklis «Vienoti Latvijai!» parādīsies uz sabiedrisko tualēsu sienām.

Kur ir šāda politiskā naivuma un no tā neizbēgami izrietošā pseidopatriotisma saknes? Kur beidzas naivums un sākas smalka politiskā spēle? Kādeļ vienotība ne vienmēr subjektīvi iespējama, lai kā mēs to subjektīvi vēlētos? Šis un citās mazāk skartās problēmas centīšos analizēt šajā rakstā.

Pievēršām uzmanību shematīgus gadus mums bija tikai viena politiskā sistēma — PSKP sistēma. Astoņdesmito gadu otrās pusē liberalizācijas rezultātā sāka veidoties preļējā sistēma, kuru nosacīti sauksim par LTF sistēmu, jo tā ir šīs sistēmas centrālās un noteicošās elements. Pie šīs sistēmas es pieskaitu arī Republikāņu partiju, kura, kaut arī pati vērs uzskatu tikai par Latvijas Republikas partiju, tomēr objektīvi ietekmē arī reālo Latvijas PSR politisko dzīvi. Pārējo partiju (t.sk. — PSKP) un sabiedrisko organizāciju biedri darbojas Tautas frontē, zināmā mērā piešķirot tai kustības raksturu.

(Turp. 3. lpp.)

